

נדידת לוונינים

רקע:

לווין צרפתי בשם ארגוס קולט תשדורות מגופים שונים בארץ, ביניהם ציפורים ממושדרות. הלווין מקיף את כדה"א כל 90 דקות, ונותן איכון פרטים בדיוק 100 מ' בערך, וכך ניתן לעקוב על מסלולי הנדידה. משדרים עם טעינה סולרית יכולה להספיק לכמה שנים ולעקוב אחרי שינויים במסלולי הציפור, נקודות חניה חשובות לציפורים וכו'. דוגמא: חסידות שעוצרות באופן קבוע בעמק בית שאן. הלווין יכול לאכזר את מיקום וגובה הציפור, כאשר מספר קריאות רב יותר נותן דיוק טוב יותר (קריאה אחת נותנת דיוק של 1 קמ').

שיטות תפיסה להתקנת משדר:

- שמים יונה במצוקה על הקרקע, וכאשר הנשרים צוללים לעברה מטילים עליה רשת כדי לתפוס אותה.
- השמת פגר ורשת מסוות בקרקע שבקצוותיה רקטות. ברגע נחיתת נשרים מפעילים את הרקטות והרשת נסגרת.

נדידה מצפון לדרום (מאירופה לאפריקה או צפון אמריקה לדרום אמריקה):

רוב הנדידה נעשית בכיוון זה, ושימוש במשדרי לווין מאפשר מעקב אחרי הנדידה.

נדידה מדרום לצפון בחצי הכדור הדרומי:

דוגמא: מעקב נדידת עיטים צפונה מאזור דרום אפריקה צפונה לניגריה. רק באמצעות מעקב לווני הבינו שזה כיוון הנדידה של עיט זה.

חוברות – נדידה בציר מערב מזרח:

נדידה מערב הסעודית לסין (עוקף הימליה). כששמו משדרי לווין על החוברות התברר שיש נדידה ממזרח למערב.

היסטוריה:

התחילו מיונקים גדולים עם משדרים גדולים ששקלו עד קילו וחצי. כיום יש משדרים של 6.5 גרם, ועם פיתוח יכולת זו נפתחו אופציות משדור. מקובל לא לשים משדרים על ציפורים במשקל יותר מ-4% ממשקלם.

משדרים פותחו לתנאים שונים, כמו לפינגווינים, משדרים תת ימיים למעקב אחר הטונה וכו'. הפינגווינים – נמצא שהוא צולל עד 700 מ' לעומק, וזאת באמצעות מדידה ע"י משדרי לווין.

הסטורית המחקר בישראל:

התחיל ממעקב אחר 5 חסידות ששמו עליהם משדרי לווין.

מחקר של מספר מינים מייצגים:

מחקר אלבטרוסים על אי הנמצא בין דרום אפריקה לאנטרקטיקה. התברר שהם כל שבועיים מתחלפים הזכר והנקבה, כאשר כל אחד בתורו עף לאזור אנטרקטיקה ע"מ לזון ולהביא מזון לגוזלים. האלבטרוסים בעלי חוש ריח מפותח למציאת מזון ובעלי מוטת כנפיים רחבה, ויודעים לקרוא את מפת הרוח ולנצל לשימור אנרגיה.

באזור דרום אמריקה נמצאו אלבטרוסים מרובים הדגים דיונונים באזור.

עגורים: נמצא שעגורים חוצים את רכסי ההימליה, היכן שהטמפ' נמוכה והאוויר דליל.

מפת נדידה של עגור:

עוד על המחקר בארץ: נמצא שעגורים מגיעים מאזור צפון רוסיה.

סכימה נסיבתית של הנדידה:

מפות הנדידה מעל ישראל במגגת. התאוריה היא שהעופות הדואים נמנעים מלחצות את הימים. בנדידת הסתו כולם מתנקזים בנדידתם דרומה דרך אילת, ובחזור דרך בבל משהו (דרום ערב הסעודית). מחקר עיט הערבות בערב הסעודית תיאוריה זו אומתה עם משדרי לווין.

מחקר נוסף מעיד על קוי נדידה צרים לכל מיני מינים וציפורים העוברים דרך ישראל דרומה לאפריקה.

בהשוואת נדידת חסידה בשנת 98 לעומת 99 נראה שיעדיה ומסלולה אותו דבר (כמעט), הן מבחינת הנתב והן מבחינת זמן התעופה.

כמה ק"מ עוברת החסידה ביום: החסידה הנ"ל מתקדמת מהשבוע הראשון של ספטמבר 250-300 ק"מ ביום, אפילו 500, ועוצרת בעמק בית שאן ל-10 ימים, ומשם ממשיכה לאזורי החריפה באפריקה. אם כן ישנה חוקיות בנתבים ובזמנים בין השנים.

צעירים פחות מנוסים – ממחקר צעירים מול בוגרים נמצא שרק 25% מהצעירים צלחו את הנדידה, לעומת בוגרים שמהם נשארו 80%.

מחקר חסידות, ד"ר הולגר שולץ: נעשה מעקב עם גיפים אחרי החסידות בנדידתן משוויץ.

צוות צ'כי עקב אחרי חסידות שחורות. נעשתה תוכנית דומה של מעקב אחרי נדידתן ושידור זאת בתוכנית מיוחדת ברדיו צ'כיה.

נדידת שלכים – פרויקט באנגליה: הנקבה עוזבת לכמה חודשים את הקן להשיב כוחות ומזון, כאשר הטיפול בגוזלים נשאר לזכר.

עיטי סלעים – נדדו לדרום ארה"ב. משדר על עיט שנעצר נמצא כאשר העיט נרמס ע"י מפולת סלעים.

עיטי חורש לאורך הנילוס – צינור נדידה ברוחב 50 ק"מ עליו מתקדמים העיטים.

לילית השלג – במעקב אחר מסלול ההתקדמות של לילית השלג נמצא שהלילית מתקדמת בעקבות השלג שנמש בצפון, כיוון שהיכן שנמש השלג יותר קל לצוד. לילית מסתמכת על תעופה שקטה ושמיעה מצוינת למצוא את טרפה גם בתוך השלג.

אלבטרוסים – מעקב אחר אלבטרוס שעבר ב-200 ימים 52 אלף ק"מ.

יסעור שחור – משדרו 27 יסעורים שחורים בניו זילנד. הם ניזונים מדיונונים. בקיץ ניזונים מדיונונים, ובחורף עוברים לאזור אלסקה ואירופה למצוא את טרפם.

כותרת

רקע:

המטרה להעלות את נושא הצפרות על המפה הלאומית כבסיס כלכלי גדול.

עיט החורש – כל האוכלוסייה העולמית עוברת מעל ישראל מדי שנה (36 אלף פרטים).

בעולם ישנם 100 מליון צפרים, הרעיון להביא את ישראל מודעות הציבורית כמרכז צפרות. יתרון ישראל הוא שפע ימי שמש, מגוון מיוחד של בתי גידול וידע רב בנושא.

תמונת המצב הנוכחית:

כיום יש 9 מרכזי צפרות, הראשון הוקם באילת וזכה לפרסום גדול בעקבות צפרים בדנמרק – שגילו בשנות ה-70 כמקום בו עוברים דורסים רבים בעונות הנדידה (עם הזמן נמצא גם בדרום אמריקה נדידת דורסים גדולה יותר). פירוט שאר המרכזים במצגת.

הוצאה חוברת על פיתוח רשת מוקדי צפרות בישראל במטרה להקמת סה"כ 15 מוקדים במטרות המפורטות במצגת.

איסוף הנתונים נעשה כבר 20-30 שנה. אוכלוסיית עיט החורש עלתה מ-65 אלף ל-100 אלף; שקנאים – ירדה מ-60 ל-30 אלף. אמצעי מחקר – דאון, מכ"מ בלטרון. מוקד מידע חשוב. הרעיון כיום למפות את איזורי הנחיתה העיקריים של דורסים ועופות נודדים, ולשם להביא קבוצות אנשים. כמו כן לפתח את ההיבט החינוכי בארץ של נושא הצפרות, חיבור לקהילות יהודיות בחו"ל.

בישראל יש פוטנציאל לצפרות ויש רצון לקדם משמעותית נושא זה בשנים הבאות.